

Ethics and 21st Century Skills

Khunying Sriprasertpab¹

Received: July 13, 2012 Accepted: August 15, 2012

Abstract

This paper provides readers a wide perspective of ethics and 21st century skills which includes the meanings, ethic element, ethic development and Skill's Framework for 21st Century Learning in education, including, relationship between ethics and 21st century skills..

Keywords: ethics, skill, learning skill, 21st century

¹Lecturer in Faculty of Education, Srinakarinwirot University, e-mail: khwanying@hotmail.com

จริยธรรมกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ¹

บทคัดย่อ

ในบทความนี้จะให้ภาพกว้างของจริยธรรมและแนวคิดที่เกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยกล่าวถึงความหมาย องค์ประกอบ และการพัฒนาจริยธรรม และกรอบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมถึงความสัมพันธ์ของจริยธรรมและทักษะในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: จริยธรรม ทักษะ ทักษะการเรียนรู้ ศตวรรษที่ 21

¹ อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. e-mail: khwanying@hotmail.com

บทนำ

“เทคโนโลยีสร้างสรรค์การศึกษา
ครูศิษย์ร่วมพัฒนาการเรียนการสอน
เก็บ จำ นำไปใช้ทุกบทตอน
เท่าทันข่าวสารก่อนสายเกินไป
สอนคน สอนคิด สอนจิตนักปราชญ์
ร่วมประกาศอุดมการณ์ครูยุคใหม่
เร่งพัฒนาเยาวชนให้ก้าวไกล
รู้และใช้ปัญญาอย่างมี (จริย) ธรรม”

ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุกด้านทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการศึกษา ส่งผลให้เกิดแนวคิดใหม่เพื่อนำไปสู่การปรับกระบวนทัศน์ใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งแตกต่างจากศตวรรษที่ 19 และ 20 เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในวงการศึกษาในทุกภาคส่วนได้ร่วมมือกันกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านการศึกษาทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การประเมิน และกระบวนการเรียนรู้ ในส่วนของประเทศไทยจะพบว่า ผู้กำหนดนโยบายและนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและสื่อเทคโนโลยี จะเห็นได้จากการส่งเสริมการนำไอซีที (ICT) มาใช้ในการศึกษามากขึ้นทั้งในระดับ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน และ การศึกษา ในระดับอุดมศึกษาหลายโครงการ ตัวอย่างเช่น โครงการการใช้คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet) ของรัฐบาลสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้มีความพร้อมเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 แต่ประเด็นที่น่าสนใจและยังไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควรทั้งในระดับสากล ระดับชาติ และระดับปฏิบัติ ได้แก่ ประเด็นด้านจริยธรรม ซึ่งเป็นประเด็นที่ในอดีตเคยเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านสติปัญญา

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปิดมุมมองเกี่ยวกับจริยธรรมและการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อจุดประกายความคิดที่นำไปสู่การพัฒนาจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

“สังคมไทยกำลังเข้าสู่ยุควิกฤต” นี้เป็นคำพูดของคนไทยที่พูดถึงสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่มีปัญหาต่างๆ ถ้าโถมเข้ามาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยที่มีทั้งปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัจจุบันสังคมไทยสภาพครอบครัวเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว จะเรียกว่า “สังคมแบบตัวใครตัวมัน” คงไม่ผิดนัก ส่งผลให้ทุกคนต้องดิ้นรน แข่งแย่งกันจนขาดความเอื้ออาทรกัน โดยเฉพาะในสังคมเมืองส่งผลกระทบต่อถึงคุณภาพของเยาวชนที่อยู่ท่ามกลางวิกฤติทางสังคมที่เกิดขึ้น สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่อยู่แบบตัวใครตัวมัน เด็กๆ โดยเฉพาะวัยรุ่นถูกปล่อยให้อยู่แต่กับกลุ่มเพื่อน รวมกลุ่มกันทำสิ่งที่ไร้สาระ มีความเชื่อและค่านิยมที่ผิดๆ จนเลยเถิดถึงขั้นทำในสิ่งที่ผิดพลาดทั้งโดยตั้งใจและโดยไม่ตั้งใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวขาดความอบอุ่น พ่อแม่ยุ่งแต่ทำงานไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทำให้

กลายเป็นเด็กที่คลั่งวัตถุนิยม มีนิสัยแก่งแย่งแข่งขัน รวมกลุ่มกันทำสิ่งไร้สาระ เช่น การแข่งรถในถนนหลวง ยกพวกตีกัน นอกจากนี้ ยังมีพฤติกรรมเลียนแบบโดยปราศจากการคิดพิจารณาในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม คำถามที่หลายคนอดคิดไม่ได้ หลังจากที่ได้อ่านข่าวจากสื่อต่างๆ คือ เกิดอะไรขึ้นกับสังคมไทย นับวันจะมีแต่ข่าวที่แสดงถึงความรุนแรง ความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมมากขึ้นเรื่อยๆ แก๊งค์วัยรุ่นไล่ฆ่ากันกลางถนน ชายหนุ่มฆ่าแฟนสาวที่บอกเลิกหญิงสาวถูกฆ่าข่มขืน โจรปล้นฆ่าแท็กซี่เพราะเลียนแบบเกม พ่อข่มขืนลูกโดยที่แม่รับรู้หรือไม่รู้ พระสงฆ์เสพยาและเสพเมถุน ทุกวันนี้คนในสังคมกำลังขาชินกับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น คนในสังคมรับรู้และก็ถูกลืมไปตามกาลเวลา ช้าแล้วช้าเล่า ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเติบโตทางด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว แต่ไม่เคยสร้างวัดขึ้นให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถคิด วิเคราะห์ให้รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งเปรียบเสมือนการจัดการศึกษาหรือการให้ความรู้กับเด็กเพื่อให้มีความรู้และความคิด มีปัญหาเกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถเกิดขึ้นโดยใครคนใดคนหนึ่งหรือโดยรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่ง หากแต่เป็นสิ่งที่เราทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพราะปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมจนกลายเป็นปัญหาบ้านเมือง และกลายเป็นปัญหาของสังคม หลายๆ คนเน้นไปถึงการแก้กฎหมายให้มีบทลงโทษที่หนักขึ้นเพื่อที่จะให้ผู้ที่กระทำผิดเกรงกลัว แม้อาจจะ

ช่วยแก้ปัญหาได้ส่วนหนึ่งแต่เป็นทางแก้ที่อาจจะไม่ตรงจุดนัก เพราะถึงแม้ว่าจะแก้กฎหมายให้มีบทลงโทษที่รุนแรงกว่านี้สักกี่เท่า ก็คงไม่สามารถขจัดความรุนแรงในสังคมให้หมดไปได้ แต่หากคนในสังคมมีคุณธรรมมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องของจิตสำนึก การทำความดี ศีลธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งเหล่านี้ต่างหากที่จะทำให้สังคมไทยน่าอยู่ขึ้น เสี่ยงสะท้อนจากองค์กรต่างๆ ในสังคมมองว่าปัญหาทางด้านสังคมเกิดจากความล้มเหลวด้านการจัดการศึกษา ดังนั้นการแก้ไขปัญหาหรือภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่เกิดจากบุคคลขาดคุณธรรมจริยธรรม จึงต้องสร้างสมดุลทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคคลในสังคมโดยกระบวนการศึกษา ซึ่งปรากฏให้เห็นจากกฎหมายหรือระเบียบที่สำคัญทั้งรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ แต่ยังคงขาดความเป็นรูปธรรมดังงานวิจัยของ นงลักษณ์ วิรัชชัย, ศจีมาศ ณ วิเชียร และพิศสมัย อรทัย (2551) พบว่าตัวบ่งชี้ด้านคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยมีความก้าวหน้าช้ากว่าต่างประเทศ ขาดระบบเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค รัฐบาลต้องแสดงจุดยืนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่จำเป็นเร่งด่วนสำหรับการเฝ้าระวังในสังคมไทยมี 5 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต 2) ความรับผิดชอบ 3) ความมีสติสัมปชัญญะ 4) ความขยันหมั่นเพียร และ 5) ความมีวินัย

จริยธรรมคืออะไร

คำว่า “จริยธรรม” ได้มีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้หลายแนวทางแล้วแต่จะใช้หลักคิดใดในการนิยาม ซึ่งผู้เขียนขอนำเสนอ ดังนี้

จริยธรรม คือ ธรรมะที่เป็นข้อปฏิบัติที่เกี่ยวกับศีลธรรมและกฎศีลธรรม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2502 (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2545) กล่าวว่า “จริยธรรมคือแนวทางความประพฤติและการปฏิบัติ เพื่อการบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าพึงประสงค์”

สาโรช บัวศรี (2523) ได้ให้ความหมายคำว่า จริยธรรม คือ แนวทางในการประพฤติตนเพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม จริยธรรมมีโครงสร้างสำคัญอย่างน้อย 2 ข้อ คือ 1) ศีลธรรม (Moral value) สิ่งที่ดีเว้น สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ และ 2) คุณธรรม (Ethical value) สิ่งที่เราควรปฏิบัติ ซึ่งทั้งสองข้อรวมกันเรียกว่า “จริยธรรม”

บราวน์ (Brown, 1978) นักจิตวิทยาสังคมของสหรัฐอเมริกา ให้ความหมายของจริยธรรมว่า คือระบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

จากความหมายดังกล่าว โดยสรุปแล้ว จริยธรรมเป็นข้อควรปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมของบุคคล ที่ทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

องค์ประกอบของจริยธรรม

นักวิชาการทางจริยธรรมศึกษา กล่าวว่า องค์ประกอบพื้นฐานของจริยธรรมมี 3 ด้าน (วิลลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี, 2552 อ้างอิงจาก Sigelman & Rider, 2003) ได้แก่ ด้านความรู้สึกด้านการรู้คิด และด้านพฤติกรรม

1. องค์ประกอบด้านความรู้สึกรู้สึก (Affective component) เป็นความรู้สึกที่เกี่ยวกับการกระทำผิดและถูก และเป็นความรู้สึกที่กระตุ้นให้คิดและทำในสิ่งที่ถูกผิด (เช่น ความรู้สึกผิด ความรู้สึกเอือมอาทรต่อผู้อื่น)

2. องค์ประกอบด้านการรู้คิด (Cognitive component) เป็นเรื่องการตัดสินใจของบุคคลที่จะกระทำ และเป็นเรื่องที่ว่า คนเราคิดอย่างไรกับความผิดถูก

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral component) เป็นพฤติกรรมของบุคคล เช่น เมื่ออยู่ในสถานการณ์หนึ่ง บุคคลจะโกงหรือไม่ หรือจะช่วยเหลือผู้อื่นหรือไม่ เป็นต้น

จากความหมายและองค์ประกอบของจริยธรรม พบว่า การจะทำให้เกิดจริยธรรมขึ้นในตัวบุคคลได้จะต้องเริ่มจากการรู้สึกรู้คิดถึงความถูกต้อง จึงจะทำให้เกิดความคิดที่จะกระทำและนำไปสู่การแสดงออกถึงพฤติกรรม

จากสภาพปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น ปัจจุบันเราได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างจากศตวรรษที่ 19 และ 20 โดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะในด้านการศึกษาที่ทุกคนกำลังเร่งมือช่วยกันสร้างกรอบและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะที่สามารถอยู่รอดในสังคม

ยุคใหม่ที่ทุกคนจะกลายเป็นคนในสังคมเดียวกัน เป็นโลกไร้พรมแดน ที่มีการแข่งขันกันในทุกด้าน โดยเฉพาะประเทศไทยที่ในปี พ.ศ. 2558 จะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่จะมีการแข่งขันกันมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ทุกคนเร่งส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนเก่ง ปลูกฝังให้พัฒนาตนเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการไม่ว่าจะได้มาด้วยวิธีใดก็ตาม เพื่อตนเองจะได้รับเงินเดือนที่สูงหรือตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี โดยอาจลืมนึกไปว่าสังคมต้องการคนดีเช่นเดียวกัน รัฐบาลไทยก็มองเห็นปัญหานี้เช่นเดียวกัน แต่ก็ยังไม่มีนโยบายสู่การปฏิบัติที่จริงจัง จะเห็นได้จากคำขวัญของรัฐบาลที่ว่า “เด็กไทยโตไปไม่โกง” แสดงว่าปัจจุบันมีทุจริตและการโกงกินบ้านเมืองกันเป็นจำนวนมาก ฉะนั้นปัญหาที่เราทุกคน โดยเฉพาะนักรักศึกษาไทยจะต้องตระหนักก็คือ ทำอย่างไรจึงจะพัฒนาเยาวชนไทยให้มี “ความรู้คู่คุณธรรม”

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วนให้ความสนใจและเร่งเตรียมความพร้อมให้คนในประเทศของคนเองมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยได้นำหลักการและแนวความคิดต่าง ๆ จากต่างประเทศมาปรับใช้กับการศึกษาของไทย ในบทความนี้จะขอกล่าวถึง แนวคิดของ เคน เคย์ (Ken Key, 2009) เนื่องจากเป็นแนวคิดที่นักรักศึกษากำลังให้ความสนใจและนำมาใช้กันมากขึ้น

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 คืออะไร

ตามแนวทางของ เคน เคย์ (Ken Key, 2009) ประธานภาคีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (President for the partnership for 21st Century Skills) ที่มีบทบาทสำคัญในการคิดเชิงวิพากษ์ต่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในการดูแลสุขภาพ (Health care) วงการศึกษา (Education) การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic ecommerce) และการให้บริการของรัฐบาล (Government service) ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งในด้านการทำงานส่วนตัวและการเผยแพร่ในสาธารณะเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไปสู่หลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (K-12) ได้อย่างไร โดยทำการผลักดันมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996-2001 ในการประชุมผู้บริหารระดับสูงด้านการศึกษาและเทคโนโลยี (CEO: Forum on Education and Technology) ส่งผลให้เกิดการตกลึกด้านความคิดระหว่างผู้นำด้านธุรกิจ รัฐบาล และนักรักศึกษา และพัฒนาเป็น the STaR Chart (School Technology & Readiness Guide) และได้ถูกนำไปใช้ในหลายโรงเรียนในหลากหลายประเทศที่ต้องการพัฒนาเทคโนโลยีในห้องเรียนให้ดีขึ้น โดยมีคำถามหลัก 3 ข้อ คือ 1) ทำไมเราจึงต้องพัฒนารอบทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต 2) ทักษะอะไรที่สำคัญที่สุด และ 3) เราจะช่วยโรงเรียนอย่างไรในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้ประสบผลสำเร็จต่อการสอนและการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยทำการศึกษาวิจัยและจัดประชุมสัมมนานักวิชาการจากหลากหลายสาขา จากประเทศต่างๆ ได้ข้อสรุปและนำเสนอกรอบทักษะการเรียนรู้

ในศตวรรษที่ 21 ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ส่วนหลัก ได้แก่ สาระวิชาหลัก (Core subjects) หัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 (21st century themes) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation skills) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, media, and technology skills) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and career skills) และระบบการสนับสนุนในการจัดการศึกษาศตวรรษที่ 21 (21st century education support systems)

1. สาระวิชาหลัก (Core subjects) ประกอบด้วย ความสามารถด้านภาษาแม่และภาษาอื่นที่ใช้ในโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐและพลเมือง

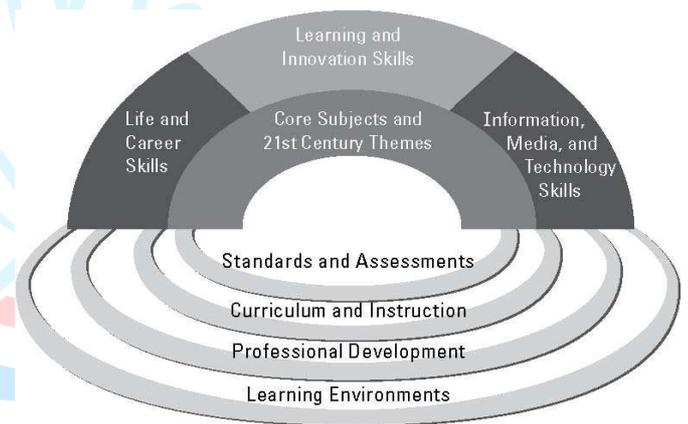
2. หัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 (21st century themes) ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ความรู้ด้านสุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

3. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation skills) ประกอบด้วย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสาร และการประสานงาน

4. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information, media, and technology skills) ประกอบด้วย ความรู้ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

5. ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and career skills) ประกอบด้วย การยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และความเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผลิต และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

6. ระบบการสนับสนุนในการจัดการศึกษาศตวรรษที่ 21 (21st century education support systems) ทักษะการเรียนรู้ (Learning skills) ประกอบด้วย มาตรฐานและการประเมิน หลักสูตร และการเรียนการสอน การพัฒนาครู และการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ภาพประกอบ 1 กรอบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มา: Partnership for 21st Century Skills (2009)

จากกรอบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า สิ่งสำคัญในศตวรรษที่ 21 คือ วิชาความรู้และวิชาชีพที่ทุกคนจะต้องเร่งพัฒนาตนเองและพัฒนาเยาวชนให้มีทักษะที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้เขียนมีแนวคิดว่า

ทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning skills)

การประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเรามีทักษะศตวรรษที่ 21 หรือไม่ คำตอบคือเราวัดจากทักษะการเรียนรู้ซึ่งได้มีผู้เสนอกรอบการประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เราจะรู้ได้อย่างไรว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เราจะมีวิธีการประเมินอย่างไร เกือบทั้งศตวรรษที่ 20 ที่ผ่านมามักประเมินจากความสามารถจากการตอบคำถามหรือการทำสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เราจะรู้ว่าเด็กคนไหนเก่งก็จะดูจากผลการสอบ แต่ในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนหรือผู้ประเมินจะต้องปรับแนวคิดใหม่ในการประเมินผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการนำไปใช้ได้จริงมากกว่าการเรียนเพื่อสอบ ดักลาส ริฟส์ (วอร์พจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, 2554) ได้เสนอกรอบการประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แบ่งเป็น 5 มิติ ได้แก่ การสำรวจ การสร้างสรรค์ การเรียนรู้ ความเข้าใจ และการแบ่งปัน

1. การสำรวจ เป็นการสำรวจว่าคุณได้เรียนรู้อะไรจากในบทเรียนบ้าง คุณเคยทำผิดพลาดอะไร และเรียนรู้อะไรจากสิ่งนั้น

2. การสร้างสรรค์ เป็นการประเมินว่าคุณได้เสนออะไรใหม่ๆ บ้างที่เป็นความคิด ความรู้ ความเข้าใจ

3. การเรียนรู้ เป็นการทบทวนตนเองว่าที่ผ่านมาคุณได้เรียนรู้อะไรบ้าง

4. ความเข้าใจ เป็นการพัฒนาว่าคุณมีหลักฐานอะไรที่บ่งบอกว่าคุณสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

5. การแบ่งปัน คือ คุณสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปช่วยเหลือผู้อื่นในชั้นเรียนหรือชุมชนหรือบุคคลอื่นได้อย่างไร

จากแนวคิดการประเมินของ ดักลาส ริฟส์ (วอร์พจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, 2554) พบว่า มีการประเมินใน 5 มิติ ได้แก่ การสำรวจ การสร้างสรรค์ การเรียนรู้ ความเข้าใจ และการแบ่งปัน ซึ่งการประเมินดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นเพื่อให้ผู้เรียนมุ่งค้นพบคำตอบว่า ตนเองได้เรียนรู้อะไร และจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรเป็นหลัก

มุมมองความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับทักษะในศตวรรษที่ 21

จากแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และกรอบการประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า แนวความคิดในด้านการจัดการศึกษาและกรอบการประเมินเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ผู้สอนจะต้องปรับวิธีการสอนต้อง “สอนน้อย เรียนมาก” เพื่อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้สอนจะต้องสอดแทรกจริยธรรมลงไปในการบวนการเรียนการสอน ดังนั้น จากวิธีการสอนแบบบรรยายกลายเป็นการเรียนรู้ร่วมกันโดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด การประเมินของผู้สอนควรเน้นการประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น จากการศึกษาเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องปรับตัวท่ามกลางกระแสของข้อมูล

ในปัจจุบันที่มีอยู่หลากหลาย ทั้งข้อมูลดีและข้อมูลชยะ ดังนั้น ครูจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิดพิจารณาทุกสิ่งอย่างมีวิจารณญาณและตระหนักถึงคุณค่าของความคิด และประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตัว โดยผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมจริยธรรมในกับผู้เรียน โดยการสอดแทรกเข้าไปในทุกส่วนของ การเรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างเทคนิควิธีการที่ใช้ในพัฒนาจริยธรรม โดยสรุปจากแนวคิดของ ทิศนา แชมมณี (2550) และสุรางค์ ไคว์ตระกูล (2545) ซึ่งมีอยู่ 6 วิธี ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่นเกม การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง และการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มและกลุ่มสัมพันธ์ ดังนี้

1. การเล่านิทาน เป็นการสอนที่ใช้นิทานเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระและซึมซับความเป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรมอย่างแยบยล โดยผู้สอนอาจใช้สื่ออื่นๆ ประกอบการเล่านิทานด้วย เช่น หุ่นมือ ภาพ แผ่นป้ายคำสำคัญ การ์ตูน เป็นต้น นิทานที่นำมาให้ผู้สอนจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งเนื้อหาและภาษา โดยอาจสอดแทรกความรู้ด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในการเล่านิทานได้อีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งเทคนิควิธีการเล่านิทานนี้จะเหมาะกับการสอนเด็กเล็กและประถมศึกษา ส่วนเด็กโตก็ยังสามารถใช้ได้และอาจเสริมด้วยการมอบหมายให้อ่านหนังสือนิทาน หรือวรรณกรรมเยาวชน นอกจากนี้จะเป็นการสอนเนื้อหาสาระและคุณธรรมแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียนได้อีกทางหนึ่งด้วย

2. การเล่นเกม เป็นการสอนที่เน้นการเล่นภายใต้กฎกติกาที่กำหนด มุ่งการแข่งขันเพื่อให้เกิด

ความสนุกสนาน การเล่นเกมจะช่วยในการสอนและฝึกคุณธรรมและจริยธรรมได้ดีผ่านกระบวนการเรียน เช่น ความอดทน การเสียสละ การมีน้ำใจนักกีฬา การให้อภัย การทำงานเป็นทีม การเคารพสิทธิของผู้อื่น และความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น โดยผู้สอนต้องเลือกเกมที่เหมาะสมกับวัยและมีข้อตกลงในการเล่นเพื่อป้องกันการปะทะและการถกเถียงกันระหว่างการเล่นเกม นอกจากนี้ ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดวิธีการเล่นและกฎกติการ่วมกัน รวมถึงให้ผู้เรียนได้สร้างเกมใหม่สำหรับกลุ่มของตนเองเพื่อฝึกการคิดอย่างสร้างสรรค์

3. การใช้กรณีตัวอย่าง เป็นการสอนโดยใช้เรื่องที่คุณสอนคัดเลือกหรือเขียนมาให้ให้นักเรียนได้ศึกษา ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด อภิปราย และแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่กำหนดร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน เป็นการฝึกให้คิดวิเคราะห์และครูสามารถสอดแทรกแนวคิดด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมต่างๆ ลงไปได้หรือครูอาจนำข่าวจากหนังสือพิมพ์ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นประเด็นด้านจริยธรรมมาเป็นกรณีตัวอย่างได้

4. การใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นตัวละครในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสวมบทบาทที่ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึก เจตคติ ของตัวละครและตนเอง ซึ่งการสอนด้วยบทบาทสมมติเป็นการสอนที่เกี่ยวข้องกับความคิด จิตใจ และความรู้สึก ดังนั้นจึงสามารถใช้สอนคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมได้เป็นอย่างดี

5. การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนที่ให้นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นจากสถานการณ์จริงเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ความจริงจากสถานการณ์นั้น โดยผู้สอนจะต้องสร้างสถานการณ์ที่สามารถใช้ในการสอนจริยธรรมได้ดี เช่น ถ้านักเรียนเก็บกระเป๋าสตางค์ได้ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร จะเก็บไว้เองหรือส่งครู และผลการตัดสินใจจะเป็นอย่างไร

6. การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์เป็นเทคนิควิธีการสอนที่ใช้กระบวนการกลุ่มที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการทำงานร่วมกัน ผู้เรียนจะได้ฝึกความเป็นผู้นำผู้ตาม การแสดงความคิดเห็น การสังเกต ทักษะทางสังคม ซึ่งผู้สอนสามารถสอดแทรกแนวคิดด้านจริยธรรมให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่าการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคมได้เป็นอย่างดี

แต่ในศตวรรษที่ 21 การนำวิธีการสอนทั้ง 6 รูปแบบที่นำเสนอมาให้ผู้สอนอาจต้องสอดแทรกแนวคิดและสถานการณ์ปัจจุบันลงไปเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และเป็นการปลูกฝังแนวคิดด้านจริยธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเพิ่มความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศลงในไปในการเรียนการสอน เช่น สถานการณ์การคัดลอกข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตแล้วนำมาเป็นผลงานของตัวเอง และการเผยแพร่ข่าวอันเป็นที่จในเว็บไซต์ เป็นต้น เนื่องจากปัจจุบันผู้สอนได้รับแนวคิดเกี่ยวข้องกับการสอนยุคใหม่แบบผิตๆ ว่าจะต้องใช้

เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสอนเป็นหลัก การพัฒนานวัตกรรมทางการสอนจะต้องเป็นสิ่งอิเล็กทรอนิกส์ เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) บทเรียนคอมพิวเตอร์ (CAI) บทเรียนผ่านระบบเครือข่าย (e-learning) เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว วิธีการสอนที่ดีคือ การสอนเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย สอนอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ วิธีการสอนที่น่าสนใจในศตวรรษที่ 21 อีกวิธีหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกเนื้อหาสาระและทุกระดับ คือ การสอนแบบ Project-based learning ร่วมกับการสอนแบบปัญหาเป็นหลัก (Problem-based learning) เป็นการสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลายขึ้นอยู่กับการวางแผนและออกแบบการสอน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์ที่สร้างขึ้นหรือสถานการณ์จริงเป็นการสร้างให้เกิดทักษะความรู้และทักษะชีวิตควบคู่กัน ถ้าเทียบแล้วก็ใกล้เคียงกับการสอนแบบสถานการณ์จำลอง แต่เพิ่มแนวคิดในการแก้ไขปัญหาเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน

สรุป

การจะปลูกฝังให้เยาวชนมีจริยธรรมจึงต้องเริ่มต้นจากการทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณคือสิ่งที่คุณรักคือสิ่งที่คุณรัก โดยต้องเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) จากสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน ทุกฝ่ายต้องร่วมด้วยช่วยกันปรับแนวความคิดใหม่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่มีสิ่งยั่วยุให้เยาวชนเดินหลงทาง เราจะมีวิธีการอย่างไรที่จะ

ทำให้เยาวชนไทยเติบโตไปเป็นคนคุณภาพที่ยึดถือในคุณความดี เด็กยุคใหม่ควรมีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีความรอบรู้ไม่แต่เฉพาะในตำราเท่านั้น ท่ามกลางการถาโถมเข้ามาของข้อมูลข่าวสารที่มีอย่างมากมาย เราจะทำอย่างไรให้เด็กมีทักษะชีวิต สามารถคิดวิเคราะห์ และมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม สิ่งที่จะควบคุมให้พฤติกรรมดี ๆ เกิดขึ้นได้ นั่นก็คือ จริยธรรม นั่นเอง แต่จากกรอบแนวคิดและนโยบายมิได้ให้ความสำคัญหรือระบุดึงการปลูกฝังจริยธรรมให้เกิดขึ้นในบุคคลอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ดังนั้นประเด็นจริยธรรมน่าจะเป็นประเด็นหนึ่งในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะออกแบบการสอนอย่างไร แต่ต้องไม่ลืมว่าจะสอนอย่างไรให้นักเรียนมี “ความรู้คู่คุณธรรม”

ดังแนวคิดที่ว่า “สังคมอุดมปัญญา เป็นสังคมที่มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างชาญฉลาด โดยใช้แนวปฏิบัติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนทุกระดับมีความเฉลียวฉลาด (Smart) และรอบรู้สารสนเทศ (Information literacy) สามารถเข้าถึง และใช้สารสนเทศอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมมีวิจารณญาณและรู้เท่าทัน ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนและสังคม มีการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีธรรมาภิบาล (Smart governance) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสู่เศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้และนวัตกรรมอย่างยั่งยืนและมั่นคง” ดังคำกล่าวของ สวโรช บัวศรี นักการศึกษาของไทยที่ให้อำนาจมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ว่า “ขอให้บัณฑิต

ทุกคนมีความรู้ประจักษ์นักปราชญ์ และมีความประพฤติประจักษ์ผู้ทรงศีล”

รายการอ้างอิง

ทศนา แชมมณี. (2550). *การพัฒนาคุณธรรม*

จริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การ

ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริม

วิชาการ.

นงลักษณ์ วิรัชชัย ศัจมาศ ณ วิเชียร และพิศสมัย

อรทัย. (2551). *การสำรวจและสังเคราะห์*

ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม ใน รายงานวิจัย

เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม:

การพัฒนาและพัฒนาการ. กรุงเทพฯ:

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิง

คุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหาร

และพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับ*

ราชบัณฑิตยสถาน 2525. กรุงเทพฯ:

นานมีบุ๊ค.

วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2552). *จริยธรรมในเด็ก*

และเยาวชน. วารสารพฤติกรรมศาสตร์

15(1) กันยายน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย

พฤติกรรมศาสตร์.

สวโรช บัวศรี (2523). *การสอนค่านิยมและ*

จริยธรรม. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2545). *จิตวิทยาการศึกษา*.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

Bellanca, J., & Brandt, R. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. แปลและเรียบเรียงโดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, และอธิป จิตตฤกษ์. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส์.

Brown, R. (1978). *Social Psychology*. NY : The Free Press.

Key, K. (2009). *21st Century Skills: Why They Matter, What They Are, and How We Get There*. Retrieved from <http://ascd.typepad.com/blog/2009/02/p21s-ken-kay-talks-21st-century-skills-.html>

Partnership for 21st Century Skills. (2009). *Professional development for the 21st century*. Retrieved from http://www.p21.org/documents/P21_Framework.pdf

